

УДК 334.7:631.1

ОЦІНКА ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Пристемський О.С.

Херсонський державний аграрний університет

Оцінка джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств як основа забезпечення їх фінансової безпеки. В статті розглянуто динаміку та структуру власного капіталу сільськогосподарських підприємств. Проведений аналіз банківських кредитних ресурсів, що мають особливе значення при забезпеченні фінансової безпеки розвитку сільського господарства. Приділено увагу структурі розподілу інвестицій у сільське господарство України та динаміці їх розподілу.

Ключові слова: фінансові ресурси, сільське господарство, фінансова безпека, власний капітал, кредитні ресурси.

Постановка проблеми. Досліджуючи стан макроекономічних факторів фінансової безпеки розвитку сільського господарства встановлено, що погіршення фінансової безпеки країни викликано перш за все порушенням залежності економічної системи від боргових зобов'язань. Посилення залежності економіки країни від позикових ресурсів є свідченням нераціональності управління нею, нівелювання необхідності збереження не лише національної, а й фінансової безпеки на всіх рівнях. Необхідність у додаткових коштів виникає внаслідок недостатності наявних фінансових ресурсів для забезпечення функціо-

нування національної економічної системи, виконання зобов'язань тощо. Особливо дане питання актуальним є для сільського господарства, якому притаманне не лише особливості виробництва, а й специфічні умови грошово-кредитних відносин, пов'язаних у першу чергу із сезонністю та рухом капіталу. Залежність фінансової безпеки розвитку сільського господарства від фінансових ресурсів вимагає детального аналізу складових даного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню питань щодо оцінки джерел фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств

як основи забезпечення їх фінансової безпеки приділяли увагу як вітчизняні так і закордонні вчені та науковці, серед яких: Положенко Д.В., Гудзь О.Є., Долан Е., Плаксієнко В.Я., Танклевська Н.С., Непочатенко О.О., Черваньов Д.М., Власюк С.А. та ін.

Постановка завдання. Метою даної наукової статті є обґрунтувати, що забезпечення фінансової безпеки галузі здійснюється за рахунок формування надійної бази фінансових ресурсів, основними джерелами яких у сільському господарстві є власні кошти, банківські кредитні ресурси та інвестиції. Встановити обсяг власних коштів сільськогосподарських підприємств. Проаналізувати період змін у структурі власного капіталу.

Виклад основних результатів. Потреба у додатковому залученні фінансових ресурсів пов'язана з обмеженістю власних фінансових ресурсів підприємства. Частка власних фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів сільського господарства, формування яких здійснюється за рахунок власного капіталу, є найчисельнішою у структурі фінансових ресурсів. Власний капітал виступає головним джерелом фінансування діяльності господарюючих суб'єктів сільського господарства. Аналіз виявив позитивну тенденцію на збільшення показника [3]. Так, у 2014 р. його обсяг становив на 7,1 млрд грн (або 4,5%) більше ніж у попередньому році та на 101,1 млрд грн (у 2,6 рази) ніж у базовому році. Найбільший приріст даного показника був у 2011 р. відносно попереднього року (на 37,4% або на 33,8 млрд грн), а у звітному році найменший (4,5%) [2].

Головними елементами власного капіталу господарюючих суб'єктів сільського господарства виступають статутний капітал (або зареєстрований капітал), додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал (табл. 1). Аналіз складу власного капіталу встановив зростання всіх його елементів. Протягом 2008-2014 рр. найвищий приріст відносно базового року виявлено у категорії нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), обсяг якого збільшився у 5 разів: від 18 млрд грн у базовому році до 90,1 млрд грн у звітному році. Обсяг резервного капіталу за даний час збільшився майже у три рази, що у 2014 р. становило 15,2 млрд грн. На 52,2% зросли показники категорії статутного капіталу (від 20,1 млрд грн у базовому році до 30,5 млрд грн у звітному), додатковий капітал збільшився на 39,9% (або на 8,9 млрд грн), а сума неоплачуваного та вилученого капіталу у 2014 р.

становила 3136,3 млн грн, що на 16,8% перевищує значення 2008 р., обсяг в якому становив 2685,3 млн грн.

Виявлені тенденції зміни обсягів складових засвідчують неоднорідність темпів росту окремих елементів. Так, найвищі темпи зростання виявлено за категорією нерозподіленого прибутку (непокритого збитку): у 2009-2011 рр. виявлено поступове збільшення показника (від 132,3% до 167,1%), у 2012-2014 рр. тенденція засвідчила зниження (від 128,9% до 105,5%). Відповідна динаміка характерною була для резервного капіталу сільськогосподарських підприємств у 2009-2011 рр. темп росту змінювався у бік нарощення (від 119,9% до 128,8%) із поступовим пониженням протягом 2012-2014 рр. до 107,3%. Оцінка рентабельності власного капіталу підприємств сільського господарства, яка розраховується як відношення суми чистого прибутку до середньорічної суми власного капіталу, найнижче значення мала у 2013 р. (77,7%), у 2014 р. найвище (103,7%) а за підсумками досліджуваного періоду він зріс на 18,9% [2].

Розвиток сільського господарства відобразився на його фінансовій безпеці, вплинувши також на структуру власного капіталу. У 2008-2014 рр. в середньому у структурі власного капіталу підприємств сільського господарства переважає нерозподілений прибуток, значення якого становило 45,2%. На додатковий капітал припадало 25,4% власного капіталу підприємства, а частка статутного капіталу становила 23,2%. На резервний капітал припадало 8,7%. Протягом досліджуваного періоду частка нерозподіленого прибутку сільського господарства має стрімку тенденцію до збільшення, так у 2008 р. вона становила 28,6%, а у 2014 р. збільшилась на 26,4% і становила 55% загального обсягу власного капіталу. На відміну від попередньої категорії, частка статутного та додаткового капіталу знижується відповідно на 13,4% (від 32% у базовому році до 18,6% у звітному) та 16,5% (від 35,5% у базовому році до 19% у звітному).

В умовах нестійкого низькоефективного розвитку сільського господарства фінансова нестабільність значно загрожує стану фінансової безпеки галузі, тому формування оптимальної структури власного капіталу залишається актуальним. Варто зазначити, що особливої уваги потребує аналіз обсягів резервного капіталу як елементу власного капіталу підприємств сільського господарства. Базовими завданнями резервного капіталу варто назвати формування

Таблиця 1

Динаміка складу власного капіталу господарюючих суб'єктів сільського господарства (на кінець періоду), млн грн

Складові	Рік							Відхилення, %	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008	2013
Статутний капітал	20066,7	21329,7	22372,4	24256,6	27313,5	30211,7	30539,5	52,2	1,1
Додатковий капітал	22296,3	23448,1	25254	29151,5	30137,7	29631,3	31183	39,9	5,2
Резервний капітал	5200,4	6237,7	8009,7	10313,4	12504,1	14172,8	15213,4	192,5	7,3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	17967,1	23765,5	37224,7	62218,6	80223,8	85421,7	90132,1	401,7	5,5
Неоплачений та вилучений капітал	2685,3	2563,8	2469,9	1731,3	2031,3	2617,5	3136,3	16,8	19,8

Розраховано автором за даними Державної служби статистики України [2]

резерву, який може використовуватися на покриття збитків, виплату боргів у разі ліквідації підприємства, виплату дивідендів за привілейованими акціями (у разі відсутності та недостатності чистого прибутку або нерозподіленого прибутку минулих років) і для збільшення розміру статутного капіталу у зв'язку з розширенням діяльності підприємства. Відповідно в несприятливих фінансових умовах саме резервний капітал сприятиме стабілізації функціонування підприємств сільського господарства [8]. Аналіз виявив, що протягом досліджуваного періоду частка резервного капіталу поступово зростає і у 2015 р. становить 9,3%, що є найвищим значенням.

Фінансова безпека розвитку сільського господарства значно залежить від структури джерел фінансування діяльності його господарюючих суб'єктів. В умовах економіко-політичної кризи особливого значення набуває забезпечення фінансової надійності, незалежності та стійкості підприємств, вплив на які здійснюють зокрема ступінь концентрації кредитних ресурсів. У випадку обмеження або недостатності власних коштів підприємства, у підприємств різних галузей економіки виникає необхідність у залученні позикових фінансових ресурсів, зокрема кредитних [4].

При забезпеченні фінансової безпеки розвитку сільського господарства аналіз банківських кредитних ресурсів мають особливе значення. Протягом 2008-2015 рр. обсяг наданих кредитних ресурсів збільшився на 77,6%, а для підприємств сільського господарства показник зріс на 67,1% (від 28,8 млрд грн у 2008 р. до 48,1 млрд грн у 2015 р.). Динаміка наданих кредитів підприємствам сільського господарства засвідчує зниження їх питомої ваги від 6,5% у базовому році до 6,1% у звітному році. Виявлено, що у 2008-2012 рр. частка знизилась на 0,6% і становила 5,9%, а у 2013 р. вона збільшилась на 0,3%, склавши 6,2%. Разом з тим, у 2009 р. та 2014 р. обсяг наданих кредитів зменшився відносно попередніх років відповідно на 11,2% та 6%. У 2011 р. було найвище зростання даного показника на 29,1%, а у 2015 р. воно становило на 18,9% [1].

Середній рівень наданих кредитів підприємствам сільського господарства у 2008-2015 рр. становив 37,4 млрд грн. Лідируюча позиція у середньому обсязі наданих кредитів підприємствам сільського господарства належить Київській області та м. Києву (19,5 млрд грн), а найменший у Житомирській області (96,3 млрд грн). Таким чином, у рейтингу регіонів України за обсягом наданих кредитів підприємствам сільського господарства у підсумку 2008-2015 рр. найвищі позиції належать, окрім зазначеного регіону, Дніпропетровській, Миколаївській, Харківській та Полтавській областям (позиція у рейтингу від 2 до 5 позиції).

Незважаючи на в цілому позитивну динаміку, у деяких регіонах встановлено тенденцію до зниження обсягів наданих кредитних ресурсів у 2015 р. відносно 2008 року. Так, відносно базового періоду у звітному році обсяг кредитних ресурсів Луганської області знизився на 372,8 млн грн або на 89,7%, а у Донецькій обласні він становив 404,5 млн грн або 75,2%. У даних регіонах така ситуація викликана не лише погіршенням фінансово-економічного стану, а й проведенням АТО. Зни-

ження показників встановлено у Житомирській (на 23,3%), Закарпатській (на 58,8%), Запорізькій (на 26,9%), Тернопільській (на 13,8%), Херсонській (на 16,5%) та Чернігівській областях (на 32,7%). Натомість у Львівській області обсяг наданих кредитів збільшився більш ніж у сім разів (від 348 млн грн до 2,4 млрд грн). У 3,3 рази або на 1028,2 млн грн збільшився показник Миколаївської області і склав 1,7 млрд грн. Більш ніж вдвічі зросли показники Івано-Франківської, Одеської, Полтавської та Чернівецької областей [1].

Необхідно зазначити, що через особливості процесу виробництва та реалізації банківське кредитування для господарюючих суб'єктів сільського господарства має високу вартість і потребує відповідних умов надання. Відповідно, в умовах погіршення фінансово-економічного стану ризик неповернення позикових коштів у господарюючих суб'єктів сільського господарства має вище значення [6]. Тому, у 2015 р. відносно 2014 р. знизився на 12,5% обсяг наданих кредитів підприємствам сільського господарства: від 55,3 млрд грн до 48,4 млрд грн. Так, у Донецькій області залучено на 78,6% або на 1234 млн грн менше кредитних ресурсів, у Чернівецькій області на 62,5% або 272 млн грн, а у Луганській області на 61,3% або 115 млн грн. Але у деяких регіонах України виявлено зростання обсягів надання кредитних ресурсів: в Одеській області більш ніж у два рази (від 882 млн грн до 2074 млн грн); у Львівській області на 45,1% (від 1680 млн грн до 2439 млн грн); у Полтавській області на 23,3% (від 1683 млн грн до 2075 млн грн).

Аналіз динаміки наданих підприємствам сільського господарства кредитних ресурсів за строками надання встановив, що у 2008-2015 рр. структура змінювалась. Так, у 2008-2011 рр. переважали кредити строком від 1 року до 5 років, у 2012-2015 рр. динаміка змінювалась на користь кредитів строком до 1 року, а обсяги кредитів строком більше 5 років мають найнижче значення. Виявлена тенденція свідчить про зниження платоспроможності підприємств сільського господарства, яка є однією із причин отримання короткострокових кредитів, тоді як для аграрного виробництва актуальними є кредити строком більше 5 років, які дозволяють оптимізувати виробництво, покращити конкурентоздатність та орієнтуватися на інноваційний рівень розвитку. У 2008 р. обсяг кредитів строком 1-5 років перевищував короткострокові кредит (до 1 року) на 5,4 млрд грн, у 2011 р. на 3,5 млрд грн, а у 2012 р. дане співвідношення змінилось на користь короткострокових кредитів. Таким чином, у 2015 р. кредити надані підприємствам сільського господарства строком до 1 року залучено на 1,2 млрд грн більше ніж середньострокових (строком на 1-5 років).

В цілому, за досліджуваний період обсяги кредитів наданих строком від 1 року до 5 років зросли на 23,9% або на 3,9 млрд грн, а відносно попереднього року на 4,7 млрд грн або 30,1%. Обсяг кредитів наданих строком до 1 року протягом 2008-2015 рр. збільшився більш ніж у два рази, тоді як відносно 2014 р. на 1,2 млрд грн або 6%, а найвище значення показника виявлено у 2013 р. (23,6 млрд грн). Кредити, надані підприємствам сільського господарства строком більше 5 років

у 2015 р. зросли на 4,3 млрд грн або у 3,5 разів відносно базового року, а відносно попереднього року на 1,7 млрд грн або на 40,9%.

Характерним для фінансово-економічної ситуації в країні є використання кредитів у національній валюті, що знижує ризик їх неповернення через валютну кризу й девальвацію гривні. У 2013 р. підприємствам сільського господарства у національній валюті надано найбільший обсяг кредитів 31,2 млрд грн, а у 2009 р. найменший 17,5 млрд грн. На 45,6% зросли обсяги даного показника протягом досліджуваного періоду, а відносно попереднього року він зменшився на 2,7%. В іноземній валюті обсяг наданих кредитів збільшився більш ніж у два рази або на 10,4 млрд грн.

Слід зазначити, що найбільший обсяг кредитів наданих в іноземній валюті було надано у доларах США, найвищий показник якого був у 2014 р. (18,7 млрд грн), а у 2010 р. найменший (5,2 млрд грн). У євро найвищий обсяг було надано у 2012 р. 1711 млн грн, у 2014 р. найменший 648 млн грн, а в цілому показник зменшився на 42,2% (від 1270 млн грн до 734 млн грн). Натомість збільшився обсяг кредитів у російських рублях: від 26 млн грн у 2008 р. до 433 млн грн у 2015 р.; найнижче значення було у 2010 р. (2 млн грн), а у 2011 р. найвище (526 млн грн).

Звернемо увагу, що всього в Україні процентні ставки за наданими кредитами за досліджуваній період характеризувались тенденцією до зниження: від найвищого значення у базовому році 19,7% до 17,1% за підсумками 11 місяців 2015 р., а у 2010 р. їх значення було найменшим і становило 14% (рис. 3.17). Натомість відсоткові ставки за кредитами наданими підприємствам сільського господарства у 2008-2015 рр. зростають і мають неперестійну тенденцію. Так, у 2009-2011 р. показник знизився на 5,7%, у 2012 р. він збільшився на 4,1%, у 2013 р. знизився на 2,4, %, а протягом наступних періодів збільшився на 6,5%.

У розрізі строків надання аналіз виявив, що за кредитами строком від 1 року до 5 років відсоткові ставки були найвищими (22,7% у звітному році), а за кредитами наданими строком більше 5 років мали найменші показники). В національній валюті ставка кредитів зросла на 7,5% і становили 23,4%, а в іноземній валюті на 0,7%, що за підсумка 11 місяців 2015 р. склало 10,3%. Крім того, у 2014 р. значення було найвищим (14,1%).

Кризові зрушення світової та національної економіки займають одне із найбільших негативних впливів на стан фінансової безпеки розвитку сільського господарства, в тому числі і тенденції кредитування діяльності господарюючих суб'єктів. Досліджуючи питання забезпеченості кредитними ресурсами варто звернути увагу, що діяльність підприємств сільського господарства належить до найбільш ризикованих, а тому особливо залежать від різних факторів. Політико-економічна криза окрім інших факторів, негативно вплинула на процес повернення кредитних зобов'язань, про що свідчить обсяги простроченої кредитної заборгованості.

Дослідження стану простроченої кредитної заборгованості виявила, що в Україні за досліджуваний період прострочена кредитка заборгованість у 2008-2014 рр. збільшилась у 5 разів, а у 2015 р. відносно 2014 р. більш ніж у 3 рази.

Така динаміка є найбільш яскравим відображенням порушення стану фінансової безпеки економічної системи. Тенденція відносно підприємств сільського господарства є відповідною. Так, протягом досліджуваного періоду обсяг простроченої заборгованості збільшився у 4,6 разів (від 1228 млн грн до 5650 млн грн), а відносно попереднього року у 2,6 рази (від 2193 млн грн до 5650 млн грн). Виявлено, що питома вага прострочених сільськогосподарських кредитів у загальному обсязі прострочених кредитів найвищою була у 2008 р. і складала 11,9%, а у 2015 р. найменша (3,6%). Разом з тим, динаміка простроченої підприємствами сільського господарства кредитної заборгованості у 2011 р., 2013-2014 рр. мала тенденцію до зниження (відповідно на 27,1%, 8% та 2,3%).

У розрізі строків надання прострочених кредитів, наданих підприємствам сільського господарства найбільш неповерненими у 2009-2014 рр. є кредити строком від 1 року до 5 років, а у 2015 р. динаміка змінилась на користь кредитів строком до 1 року. Крім того, обсяг прострочених кредитів збільшився у 2,6 разів від 1329 млн грн до 3408 млн грн), у 2009-2012 рр. спостерігалась тенденція до зниження показників, у 2013 р. показник збільшився відносно попереднього на 65,2%, а у 2015 р. він зріс майже у 4 рази. За простроченими кредитами від 1 року до 5 років виявлено зниження обсягів відносно попереднього періоду у 2011-2013 рр., а у 2015 р. він збільшився на 73,4% і становив 1944 млн грн. За обсягами прострочених кредитів, наданих підприємствам сільського господарства, у категорії більше 5 років виявлено найнижчі обсяги (так у 2009 р. їх обсяг становив 84 млн грн, тоді як у категорії від 1 року до 5 року 1445 млн грн а до 1 року 1329 млн грн). Не зважаючи на порівняно низькі обсяги, у даній категорії виявлено найвищі темпи приросту, а саме: у 2012 р. відносно попереднього періоду від збільшився майже в 10 разів (від 77 млн грн до 732 млн грн), а у 2015 р. на 37,3%.

Аналіз неповернених кредитів у розрізі валют встановив порушення усталеного співвідношення на користь національної валюти, яке за підсумками 2015 р. змінилось у бік іноземної валюти й перевищило майже у 4 рази: в національній валюті воно становило 1439 млн грн, а в іноземній валюті 4211 млн грн. Разом з тим, обсяг прострочених кредитів у звітному році відносно попереднього року збільшився у 8,5 разів. За строками надання, прострочені кредити, надані до 1 року у 2015 р. порівняно із 2014 р. збільшились у 13,6 разів (від 195 млн грн до 2648 млн грн), строком від 1 року до 5 років у 5,7 разів (від 246 млн грн до 1411 млн грн), а строком більше 5 років майже у три рази (від 54 млн грн до 152 млн грн).

Таким чином, у загальному підсумку питома вага прострочених кредитів у національній валюті становила у 2009-2014 рр. від 66,75 у 2009 р. до 77,4% у 2014., але у 2015 р. знизилась до 25,5%. Аналіз за темпом росту засвідчив найвище зростання у 2012 р. (на 22,1%), а у 2011 р. значення знизилось на 29,2%. На відміну від попередньої категорії, частка прострочених кредитів в іноземній валюті мала тенденцію на зниження (від 33,3% у 2009 р. до 22,6% у 2014 р.), але у 2015 р. через девальвацію національної валюти питома

вага зросла до 74,5% [1]. Досліджуючи структуру фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств варто зосередити увагу на їх впливі на фінансову безпеку галузі, аналіз якої необхідно здійснювати, окрім іншого, за показниками фінансового важеля (левериджу). Даний показник розраховується як відношення позикових коштів до власних коштів господарюючих суб'єктів і показує стан використання ними позикових фінансових ресурсів. Аналіз виявив, що протягом 2008-2014 рр. виявлена тенденція до зменшення фінансового важеля на 53,8% або 0,212 пункти: від 0,459 пункти у 2008 р. до 0,247 пункти у 2014 році. Звідси слідує, що зростання обсягів власного капіталу підприємств сільського господарства та позикових фінансових ресурсів хоча і характеризуються загальною позитивною тенденцією до нарощення але відзначається поліпшення стану фінансового важеля розвитку сільського господарства, що забезпечує позитивний вплив на його фінансову безпеку. Для детального аналізу впливу фінансового важеля на фінансову безпеку розвитку сільського господарства необхідно провести діагностику ефекту фінансового важеля, яку буде здійснено у наступному розділі [5].

Фінансова безпека розвитку сільського господарства забезпечується фінансовими ресурсами, які використовують господарюючі суб'єкти для здійснення своєї діяльності. Посилення інвестиційної діяльності у сільському господарстві дозволяє покращити ефективність функціонування галузі, підвищити темпи розвитку аграрного виробництва, що створить умови для удосконалення економічного середовища господарювання та зміцнення фінансової безпеки аграрних підприємств [7, с. 5-6]. Тому інвестиційні ресурси відіграють особливу роль у даному процесі. Аналіз виявив, що протягом 2007-2014 рр. інвестиційна привабливість сільського господарства знизилась через макроекономічні та мікроекономічні фактори на 1,3%. Натомість у 2009 р. виявлено зниження тенденції на 7387,2 млн грн, а до 2012 р. тенденція була позитивною.

Незважаючи на загальну негативну динаміку, у регіональному розрізі відбувалось незначне зростання. Так, у Одеській області збільшення обсягів інвестицій у сільське господарство стано-

вило 52,9% (від 392,9 млн грн до 852,2 млн грн), а найвище значення в регіоні виявлено у 2011 р. (945,9 млн грн). Показники Дніпропетровської області збільшилися на 28,7%, у Запорізькій області на 24,1%, а у Сумській області на 23,5%. Найбільшим зниженням охарактеризована інвестиційна діяльність у Донецькій, Луганській, Тернопільській та Закарпатській областях. Звернемо увагу, що у 2012-2014 р. обсяги інвестицій перевищували 1 млрд грн у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Кіровоградській, Полтавській та Черкаській областях. Найнижчий рівень був у Закарпатській (41,2 млн грн) та Луганській областях (199 млн грн). Середній рівень обсягу інвестицій у сільське господарство України в розрізі регіонів виявив, що у 2007-2014 рр. лідерами були Київська, Вінницька, Полтавська, Дніпропетровська, Черкаська та Кіровоградська області. Найнижчий середній рівень був у Закарпатській, Чернівецькій, Волинській та Рівненській областях [2].

Структура розподілу інвестицій у сільське господарство у 2010-2014 рр. показала, що у 2010 р. близько по 7% їх обсягу розподілено між Вінницькою, Дніпропетровською, Київською, Кіровоградською та Черкаською областями. Частка Вінницької області у 2011 р. була найвищою і становила 10,8%. У 2012-2013 рр. найвище значення займали підприємства Полтавської області (8,2-9,9%), а Київської 8,7% у 2014 році.

Висновки. Отже, традиційними джерелами фінансових ресурсів як основи забезпечення фінансової безпеки розвитку сільського господарства є власні кошти, кредитні ресурси та інвестиції господарюючих суб'єктів галузі. Виявлено, що загальний обсяг власних коштів підприємств галузі протягом 2008-2014 рр. збільшився у 2,6 разів і становив 163,9 млрд грн. Необхідність забезпечення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами викликано збільшенням темпів росту його обсягів, частка яких у загальній структурі кредитів країни у 2015 р. становила 6,1%, а їх об'єм 48,1 млрд грн. Натомість обсяг інвестицій у галузь сільського господарства знизився у 2014 р. відносно 2013 р. на 1,3% і становив 18,4 млрд грн.

Список літератури:

1. Національний банк України. Офіційне Інтернет-представництво. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Плаксієнко В. Я. Теоретичні основи формування власного капіталу сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / В. Я. Плаксієнко // Агросвіт. – 2010. – № 4. – С. 4-7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2010_4_3
4. Танклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1. – С. 262-270. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2013_1_30
5. Власюк С. А. Фінансування сільського господарства у контексті сучасних умов / С. А. Власюк // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2014. – Вип. 85. – С. 249-254.
6. Гудзь О. С. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О. С. Гудзь. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
7. Непочатенко О. О. Активізація інвестиційної діяльності як спосіб зміцнення фінансової безпеки аграрного сектору [Електронний ресурс] / О. О. Непочатенко // Агросвіт. – 2014. – № 2. – С. 3-6. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2014_2_2
8. Черваньов Д. М. Управлінські складові здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах України / Д. М. Черваньов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 11. – С. 85-87.

Пристемский А.С.

Херсонский государственный аграрный университет

ОЦЕНКА ИСТОЧНИКОВ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАК ОСНОВА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИХ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Аннотация

Оценка источников финансовых ресурсов сельскохозяйственных предприятий как основа обеспечения их финансовой безопасности. В статье рассмотрены динамика и структура собственного капитала сельскохозяйственных предприятий. Проведён анализ банковских кредитных ресурсов, которые имеют особенное значение при обеспечении финансовой безопасности развития сельского хозяйства. Уделено внимание структуре распределения инвестиций в сельское хозяйство Украины и динамике их распределения.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, сельское хозяйство, финансовая безопасность, собственный капитал, кредитные ресурсы.

Prystemskiy O.S.

Kherson State Agricultural University

ASSESSMENT OF FINANCIAL RESOURCES SOURCES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES AS THE BASIS OF PROVIDING FINANCIAL SECURITY

Summary

Evaluation of financial resources as the basis of agricultural enterprises to ensure their financial security. Evaluation of financial resources as the basis of agricultural enterprises to ensure their financial security. In the article the dynamics and structure of the equity of farms. The analysis of bank credit, which are of particular importance in ensuring the financial security of agricultural development. Attention is paid to the structure of the distribution of investment in agriculture in Ukraine and dynamics of their distribution.

Keywords: financial resources, agriculture, financial security, equity loans.